

ฉบับ

หน้า 1

บทเรียนซ่อมของเก่า
เรื่องเต้าของเพชรบุรี

“เสาที่เปลี่ยน
กรมศิลปากร
ตรวจแล้ว เรา
★ มีต่อหน้า 5

ส่วนนายทองร่วง เอ็มโอยฐ์ อายุ 73 ปี ศิลปินแห่งชาติ ชาวเพชรบุรี เริ่มด้วยประวัติของศาลาวัดใหญ่สุวรรณารามว่า “ตำแหน่งหลังนี้เดิมเป็นงานของอยุธยา มาตราฐานระดับเดียวกับเพชรบุรี การได้ศาลาหลังนี้มา ได้มาในสมัยพระสังฆราชเจ้าแดงโม พระเจ้าอยู่หัวในสมัยนั้นพระราชทานปลูกที่เพชร แต่เมื่อมีการบูรณะเกิดขึ้น ตอนแรกทุกอย่างตามลักษณะโบราณ แต่การซ่อมครั้งนี้ หลักการของงานไม้เพี้ยนไป มันไม่เป็นไปตามหลักการของการก่อสร้าง”

“ผมว่าถ้าทำสัญญา ใครจะรับเหมาอย่างไรก็ช่างเถอะ แต่เวลาทำให้ช่างพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญเขาทำมันก็จบ ช่างพื้นบ้านเขาไม่สึกเอาเผากินอย่างนี้หรอก” อาจารย์ล้อม เพิ่งแค้นบอก

บทเรียนซ่อมของเก่า เรื่องเศร้านของเพชรบุรี

ไม่เป็นไปตามหลักการก่อสร้างอย่างไร “อย่างการรับน้ำหนักตัวโหนด รับตัวโหนดนี้ไม่ถูกต้อง ตัวรับน้ำหนักกลายเป็นตัวโหนดน้ำหนัก เพื่อให้เห็นความถูกต้องว่าของจริงเป็นอย่างไรก็ไม่ยาก เพราะมันมีร่องรอยอยู่ ควรทำให้ถูกต้อง และไม่ใช่ว่าถูกต้องตามรูปแบบเท่านั้น แต่ต้องถูกต้องตามหลักกลศาสตร์ด้วย ตัวโหนดตั้งอยู่บนตัวโหนด”

ในฐานะช่าง “เราเข้าใจว่าวัสดุถ้าจะหาแบบของเดิมมันหายาก และความยากทำให้ทุนสูงขึ้น ถ้าไรก็จะลดน้อยลง ค่าหัวคิวค่าเปอร์เซ็นต์ก็น้อยลง ดังนั้นเขาก็ประหยัดโดยการลดค่าหัวคิว เราในฐานะช่างเมืองเพชรก็พยายามบอก แต่โดยเงื่อนไขข้อกฎหมายแล้ว กรมศิลปากรเป็นเจ้าของ เราทำอะไรมากไปกว่านี้ไม่ได้”

อย่างไรก็ตาม “ผมอยากให้เคารพช่างเมืองเพชรบ้าง การออกเงื่อนไขอะไรมา ควรให้เขาทำได้อย่างสบายใจ ให้เขาทำได้โดยไม่ต้อง

จึงเปลี่ยน” นายสมคิดยืนยัน

เสียงของนายสมคิด ชัยราช คนคุมงานของบริษัทรับเหมาซ่อมศาลาวัดใหญ่สุวรรณาราม หรือวัดใหญ่ อ.เมือง จังหวัดเพชรบุรี ท่ามกลางสื่อมวลชนและช่างเมืองเพชรราว 20 คน และบอกอีกว่าลงมือซ่อมศาลามากกว่า 8 เดือนแล้ว ตลอดโครงการได้งบประมาณ 12 ล้านบาท

เสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าเสากระพี้มากเกินไปนั้น นายสมคิดบอกว่า “ผ่านการตรวจสอบของกรมศิลปากรแล้ว กรมศิลปากรอนุญาตให้ใช้ได้ ผมยอมรับว่าคุณภาพเสาปานกลาง แต่พอใช้ได้ ส่วนเรื่องกระบวนการจัดซื้อเป็นเรื่องของบริษัทจัดหา”

โครงการซ่อม “เราจะส่งงานเป็นคราวๆไป การจะปรับเปลี่ยนอะไรกรมศิลปากรต้องแจ้งมาเนืองงานตรงไหนไม่ได้ก็ต้องปรับยอดเงิน ปรับแล้วจะเปลี่ยนก็อย่างที่เป็นไปตามสัญญา การดำเนินการคือ งวดที่หนึ่ง ตั้งนั่งร้าน ลอกสี เราทำแล้ว ตอนนี้อยู่งวดที่สองคือซ่อมกลอน ระบาย ยังไม่ได้ส่งงานงวดที่สอง เสาที่ยังไม่ได้ผ่านงวดสอง เรายังไม่ได้ส่งงาน ถ้ากรมศิลปากรมาทางเรื่องให้เปลี่ยนเราก็ต้องเปลี่ยน”

แทบไม่ทันสิ้นเสียงทักท้วงจากช่างและสื่อมวลชน รองอธิบดีกรมศิลปากรได้ลงพื้นที่ตรวจสอบและสั่งการให้เปลี่ยนเสาอย่างฉับพลันทันที นับเป็นกรณีตัวอย่างที่ “ชาวบ้าน” ได้มีส่วนร่วมในการดูแลทรัพย์สินสมบัติของแผ่นดินแม้กรมศิลปากรจะขึ้นทะเบียนไปแล้วก็ตาม

เสียงช่างเพชรบุรีอย่างนายเข้า พิมพีนาค อายุ 69 ปี อยู่บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 7 ต.ไร่สะท้อน อ.บ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีบอกว่า “มีหลายอย่างที่พบว่าไม่ถูกต้อง อย่างเชิงชายเขาไม่ทำเดือยเหมือนเดิม ที่ทำใหม่เขาแค่ใช้ตะปูตอกเข้าไป ส่วนเสาที่เราตั้งนั้น เพราะว่าถ้าใช้เสาไม้อ่อนจะผุง่าย คุณภาพไม่ดี คิดเปรียบเทียบง่ายๆคือ ถ้าเราใช้ไม้ 100 ปี เสาที่จะทนเป็นร้อยปี”

ในเรื่องเสาไม้ไผ่แค่เสาไม่มีคุณภาพอย่างเดียว “การเจาะรูเสาแทนที่จะวัดตัวรอดมาก่อน แล้วค่อยเจาะรูที่เสา เวลามาเข้าจะได้นสนิทกัน แต่ช่างซ่อมเขาเจาะเสียจนกว้าง ทำให้น้ำมาเข้าแล้วไม่สนิท”

พลางกล่าวอย่างหมดอาลัยว่า “ศาลาหลังนี้ พระเจ้าอยู่หัวพระราชทานมา น่าจะทำให้เหมือนเดิมทุกประการเราเป็นหัวเมืองเพชรของเรา เราเป็นช่างเมืองเพชร งานของเรามีเยอะ ไม้ไผ่ไม้ไผ่ทำแล้วมาหักท้วงแต่ที่เราหักท้วงเพราะเราต้องการรักษาเชิงช่างไว้”

พลางสรุปว่า “ช่างจากที่อื่นมาทำให้คนเมืองเพชรดู คนดูเขาก็จะหาว่าเป็นช่างเมืองเพชรทำ เสียวัฒนธรรมเมืองเพชรหมด”

ส่วนนายทองร่วง เอมโอยฐ์ อายุ 73 ปี ศิลปินแห่งชาติ ชาวเพชรบุรี เริ่มด้วยประวัติของศาลาวัดใหญ่สุวรรณารามว่า “ตำหนักหลังนี้เดิมเป็นงานของอยุธยา มาตราฐานระดับเดียวกับเพชรบุรี การได้ศาลาหลังนี้มา ได้มาในสมัยพระสังฆราชเจ้าแดงโม พระเจ้าอยู่หัวในสมัยนั้นพระราชทานปลูกที่เพชร แต่เมื่อมีการบูรณะเกิดขึ้น ตอนแรกทุกอย่างตามลักษณะโบราณ แต่การซ่อมครั้งนี้ หลักการของงานไม้เพี้ยนไป มันไม่เป็นไปตามหลักการของการก่อสร้าง”

“ผมว่าถ้าทำสัญญา ใครจะรับเหมอย่างไรก็ช่างเถอะ แต่เวลาทำให้ช่างพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญเขาทำมันก็จบ ช่างพื้นบ้านเขาไม่สุกเอาเผากินอย่างนี้หรอก” อาจารย์ล้อม เพ็งแก้วบอก

บทเรียนซ่อมของเก่า เรื่องเศร้านของเพชรบุรี

ไม่เป็นไปตามหลักการก่อสร้างอย่างไร “อย่างการรับน้ำหนักตัวโหนด รับน้ำหนักนี้ไม่ถูกต้อง ตัวรับน้ำหนักกลายเป็นตัวโหนดน้ำหนัก เพื่อให้เห็นความถูกต้องว่าของจริงเป็นอย่างไรก็ไม่ยาก เพราะมันมีร่องรอยอยู่ ควรทำให้ถูกต้อง และไม่ใช้ถูกต้องตามรูปแบบเท่านั้น แต่ต้องถูกต้องตามหลักกลศาสตร์ด้วย ตัวโหนดตั้งอยู่บนตัวโหนด”

ในฐานะช่าง “เราเข้าใจว่าวัสดุถ้าจะหาแบบของเดิมมันหายาก และความยากทำให้ทุนสูงขึ้น ถ้าไรก็จะลดน้อยลง ค่าหัวคิวค่าเปอร์เซ็นต์ก็น้อยลง ดังนั้นเขาก็ประหยัดโดยการลดค่าผู้ดูแล เราในฐานะช่างเมืองเพชรก็พยายามบอก แต่โดยเจตนาไขข้อกฎหมายแล้ว กรมศิลปากรเป็นเจ้าของ เราทำอะไรมาเกินไปไม่ได้”

อย่างไรก็ตาม “ผมอยากให้เคารพช่างเมืองเพชรบ้าง การออกเงื่อนไขอะไรมา ควรให้เขาทำได้อย่างสบายใจ ให้เขาทำได้โดยไม่ต้อง

อดอัดอย่าปล่อยให้เงินมันเหลือมากนัก ให้มันพอดีๆ ไม่ใช่คนทำงานไม่ได้อะไร ให้ได้กันแต่พอสมควร” อาจารย์ทองร่วงตอบท้าย

ในมุมมองของนักวิชาการอาจารย์ล้อมเพ็งแก้ว หลังจากเดินสำรวจบอกว่า “เสาน้อยต้นหนึ่งไม่มีคุณภาพ มีรอยปะเอาไว้ด้วย มีการตัดๆ เราไม่รู้จะรื้ออยู่ข้างในบ้าง การเข้าเดือยก็ไม่ถูกต้อง เฉพาะที่เชิงชาย ปลูกเขาใช้เดือยทางเหยี่ยว นี่รอยผูกเอาตะปูเย็บตีเข้าไปมันก็น่าอีก”

ประเด็นอื่นๆอย่าง “การติดตั้งกันทวย ของเดิมเขาใช้เดือยนี่เอาตะปูตีติดเข้าไปเลย ช่างเมืองเพชรเขาจับไม่ได้การเอาเสาเอารอดใส่แล้วเอามือยึดใส่เข้าไปได้ อย่างนี้เขาไม่ทำกันหรอก ช่างเมืองเพชร”

การกระทำผิดพลาดทั้งหมดนั้น “ผมไม่เชื่อว่ากรมศิลปากรจะออกแบบซ่อมแบบนี้ และการให้ใช้ของเก่าโดยเฉพาะเชิงชายที่เอาแล้วเอาตะปูอัดเข้าไปนั้น ถ้ากรมศิลปากรให้ทำก็แสดงว่าไม่ไหวหรอกแบบนี้ มันต้องแก้ไข”

ทางออกควรทำอย่างไร “ผมว่าถ้าทำสัญญา ใครจะรับเหมอย่างไรก็ช่างเถอะ แต่เวลาทำให้ช่างพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญเขาทำมันก็จบ ช่างพื้นบ้านเขาไม่สุกเอาเผากินอย่างนี้หรอก” อาจารย์ล้อมบอก

สำหรับวัดใหญ่สุวรรณาราม ตั้งอยู่ริม ถ.พงษ์สุริยา อ.เมือง จ.เพชรบุรี เป็นพระอารามเก่าแก่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของเมืองเพชรบุรี ศาลาการเปรียญเป็นเรือนไทยที่ช่างซ่อมแซม เดิมเป็นตำหนักที่ประทับของพระสรเพชญ์ที่ 8 หรือพระเจ้าเสือ จึงเป็นที่รักและหวงแหนของชาวเพชรบุรี

กลุ่มคนเคลื่อนไหวเรื่องวัดใหญ่สุวรรณาราม ได้ตกลงรวมเป็นกลุ่ม “ปฏิวัติวัฒนธรรม” โดยมีช่างทองร่วง เอมโอยฐ์ เป็นประธานกลุ่ม อาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม ผอ.ศูนย์วัฒนธรรมม.ราชภัฏเพชรบุรี เป็นเลขา และจะยื่นเรื่องฟ้อง ป.ป.ช. กรณีกรมศิลปากรเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่วัดใหญ่สุวรรณารามต่อไป

นายกิตติพงษ์ พึ่งแดง หรือครูเจียบ ผู้จัดการพิพิธภัณฑสถานแม่ข่ายเพชรบุรีบอกว่า การยื่นหนังสือให้ ป.ป.ช.เพชรบุรีเป็นไปตามข้อตกลงกันระหว่างชาวเพชรบุรี แม้รองอธิบดีกรมศิลปากรจะลงพื้นที่ และสั่งเปลี่ยนเสาไปแล้ว 3 ต้นก็ตาม

“นอกจากเปลี่ยนเสา 3 ต้นแล้ว ยังสั่งให้ถอนตะปูออก แต่ก็มีส่วนที่ถอนออกไม่ได้ เนื่องจากจะทำให้เกิดความเสียหายได้ เมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างนี้แล้ว ต่อไปสิ่งที่เราต้องทำก็คือการเฝ้าระวัง เพื่อไม่ให้เกิดเรื่องราวลักษณะนี้ขึ้นอีก” ครูเจียบบอก

การซ่อมครั้งนี้ ส่วนที่ผิดเพี้ยน “คือความไม่มีภูมิปัญญาของผู้ทำ คือไม่รู้ว่าจะให้เหตุผลในการทำอย่างไร เพียงแต่เอาไปรวมๆกันแล้วให้มันอยู่ได้จริงๆแล้วมันต้องอยู่ได้อย่างสวยงาม ถูกต้องและนานด้วย”

นายช่างทองร่วง เอมโอยฐ์ ศิลปินแห่งชาติชาวเพชรบุรี บอกด้วยเสียงหนักแน่น.